

Digues, fill Ramon (9)

LLULL, PREFIGURADOR DE LA INFORMÀTICA

Francesc Florit Nin
Director Biblioteca
Pública de Maó

Un dels aspectes que queden més relegats de Ramon Llull és la seva vessant científica, eclipsada per la notorietat de la seva obra literària. Tanmateix, en repassar les seves obres literàries, gairebé totes d'un clar component filosòfic, més enllà de la narrativitat, personatges, episodis i metàfores de les anomenades «novel·les», hi trobam figures i il·lustracions, esquemes i cercles i arbres conceptuals que expliquen mecanismes i relacions de conceptes, una mena d'artefactes que representen possibilitats i combinacions. Aquesta manera de presentar les idees s'entronquen amb la lògica, la mare de la matemàtica, i aquesta l'avia de la informàtica.

Ramon Llull formula i reformula durant tota la seva vida diverses versions de l'Ars, el mètode que va idear per arribar a

les «raons necessàries» que demostrarien la superioritat de la fe cristiana enfront de les altres creences. L'Ars és il·lustrat amb cercles concèntrics que combinen els atributs de Déu (bondat, grandesa, eternitat, poder, saviesa, voluntat, virtut, veritat i glòria) i els principis de la lògica (diferència, concordança, contrarietat, principi, mitjà, fi, majoritat, igualtat, minoritat).

→ **SEGONS TON SALES**, professor d'història de la informàtica de la Universitat politècnica de Catalunya especialista en el Llull matemàtic: «Llull és l'inici d'una línia directa que arriba a la matemàtica del segle XX i la informàtica gràcies a Leibniz». Seguint l'explicació que Ton Sales ha fet en un recent article al diari «Ara», resumim els lligams de Llull amb la informàtica.

El 2001 els enginyers informàtics van declarar Llull el seu patró. Per quins motius el nostre prohòam ha tingut aquesta incidència en la ciència més actual? Perquè elabora un pensament que és a la base del llenguatge científic. Heus aquí resumides les raons que en dona Ton Sales extretes del pensament lul·lià:

1. L'enteniment i la compassió - i la feial basar-los en la raó (més que no pas en la revelació)
2. La raó cal basar-la en la lògica.
3. La lògica és essencialment formal.
4. La combinatòria es pot fer servir com a procediment heurístic
5. Tots aquests elements (raó, lògica, forma i combinatòria) es poden mecanitzar -automatitzar- i configuren un (únic) mètode, universal, que permet fer avançar els coneixements i la ciència.

Com es pot deduir, doncs, els conceptes informàtics d'avui deriven d'aquest pensament, de les perles que Llull va deixar escrites perdudes dins el maremàgnum confús i pretensió de la seva obra immensa. Per açò Salas diu que «Llull prefigura la informàtica moderna o dit a l'inrevés que la informàtica és l'hereva intel·lectual del complex pensament lul·lià».

Tanmateix va ser Leibniz qui va recuperar Llull després de més de quatre-cents anys. L'Església catòlica va proscriure Ramon Llull arran de la sospita d'heretgia creada per Nicolau Eimeric. El protestant Leibniz llegeix Llull i l'interpreta. Quan el 1666 escriu «Dissertatio de arte combinatoria» diu per exemple que «en el fons, pensar no és altra cosa que fer un càlcul amb el cap». I d'aquí a idear una màquina calculadora.

És clar que entre calcular i raonar hi ha diferències notables, per la qual cosa, els ordinadors més potents, de moment, encara no saben destriar ni fer allò que en diem pensament humà.